

1 **צְרִיכָה אֲנִי** שִׁיחֲלָלוּ עָלַי שַׁבַּת/ בֵּין אִם לֹא אִמְרָה 'צְרִיכָה אֲנִי' אֲנִי
2 מְחַלְלִין עָלֶיהָ אֶת הַשָּׁבֶת.
3 הגמרא מביאה גירסא שונה בדברי רב יהודה בשם שמואל: **רַב אִשִּׁי**
4 **מִתְּנִי הָכִי** – שָׁנָה אֶת דְּבָרֵי רַב יְהוּדָה בְּשֵׁם שְׁמוּאֵל כְּפִי שְׁאִמְרָנָה,
5 ואולם מִרְ וּזְמַרָא מִתְּנִי הָכִי, אִמְרָ רַב יְהוּדָה אִמְרָ שְׁמוּאֵל, חֵתָה,
6 כֹּל זְמַן שֶׁהִקְבֵּר פְּתוּחָה, בֵּין אִם אִמְרָה 'צְרִיכָה אֲנִי', וּבֵין אִמְרָה 'אֲנִי
7 צְרִיכָה אֲנִי' אלא שחברותיה אומרות שצריכה, מְחַלְלִין עָלֶיהָ אֶת
8 הַשָּׁבֶת. אולם מִזְמַן שֶׁנִּסְתַּם הַקָּבֶר, אִם אִמְרָה 'צְרִיכָה אֲנִי', מְחַלְלִין
9 עָלֶיהָ אֶת הַשָּׁבֶת, ואם לֹא אִמְרָה 'צְרִיכָה אֲנִי', אָף שחברותיה
10 אומרות שצריכה, אֲנִי מְחַלְלִין עָלֶיהָ אֶת הַשָּׁבֶת. וְכֹל שֶׁכֵּן אִם אומרת
11 'אֲנִי צְרִיכָה אֲנִי', שאֲנִי מְחַלְלִין עָלֶיהָ אֶת הַשָּׁבֶת.
12 הגמרא דנה כדעת מי הלכה: אִמְרָ לִיָּה רַבִּינָא לְמִרְיָמָה, מִרְ וּזְמַרָא
13 מִתְּנִי לְקוּלָא – שָׁנָה לְהַקְלָה, שְׁהֵרִי לְדַבְרֵיו כֹּל זְמַן שֶׁהִקְבֵּר פְּתוּחָה
14 מְחַלְלִין גַּם אִם אִמְרָה 'אֲנִי צְרִיכָה אֲנִי', וְכֵן בִּקְבֹר סָתוּם מְחַלְלִין אִם
15 אִמְרָה 'צְרִיכָה אֲנִי', וְרַב אִשִּׁי מִתְּנִי לְחֻמְרָא, שְׁאִם אִמְרָה 'אֲנִי
16 צְרִיכָה אֲנִי' לְעוֹלָם אֲנִי מְחַלְלִין, וְכֵן בִּקְבֹר סָתוּם אֲנִי מְחַלְלִין כֻּלָּל. וְיֵשׁ
17 לְהַסְתַּקֵּן הַלְבָּתָּא בְּמָאן.
18 אִמְרָ לִיָּה מִרְיָמָה לְרַבִּינָא, הַלְבָּה בְּמִרְ וּזְמַרָא, מִפְּנֵי שֶׁבִסְפֵּק נִפְשׁוֹת
19 לְעוֹלָם מְכַרְעִים לְהַקְלָה.
20 הגמרא מפרטת מאימתי ועד מתי נחשב שהקבר פתוח. מבררת
21 הגמרא: מֵאִימְתִי פְּתִיחַת הַקָּבֶר – מֵאִיזָה זְמַן נִחְשָׁב שֶׁנִּפְתַּח הָרֶחֱם
22 לְעֵינֵין שֶׁמְחַלְלִין עַל יוֹלְדָתָהּ זֹאת הַשָּׁבֶת. אִמְרָ אֲבִי, פְּתִיחַת הַקָּבֶר
23 מִתְחַלֵּת מִשְׁעָה שֶׁתִּשָּׁבַע עַל הַמִּשְׁפָּה – מוֹשֵׁב הָאֵשֶׁה הַיּוֹלְדָתָה.
24 רַב הוֹנָא בְּרִיהַ דְּרַב יְהוֹשֻׁעַ אִמְרָ, פְּתִיחַת הַקָּבֶר מִתְחַלֵּת מִשְׁעָה
25 שֶׁהָדָם שֶׁל הַלֵּידָה כָּבֵד שׁוֹתֵת יוֹרֵד. וְאִמְרָ לָהּ – וְיֵשׁ אוֹמְרִים בְּשֵׁם
26 רַב הוֹנָא בְּרִיהַ דְּרַב יְהוֹשֻׁעַ, שֶׁפְּתִיחַת הַקָּבֶר מִתְחַלֵּת מִשְׁעָה
27 שֶׁחֲבֵרוֹתֶיהָ נוֹשָׂאוֹת אוֹתָהּ בְּאִנְיָה – בּוֹרְעוֹתֶיהָ, כְּלוֹמֵר שְׁאִינָה
28 יִכְוֹלָה לִילֵךְ בְּעַצְמָהּ.
29 מבררת הגמרא: עַד מִתִּי מוֹעִילָה פְּתִיחַת הַקָּבֶר לְעֵינֵין שֶׁמְחַלְלִין
30 עָלֶיהָ אֶת הַשָּׁבֶת אֲפִילוּ אִם לֹא אִמְרָה 'צְרִיכָה אֲנִי' וְלִמְרָ וּזְמַרָא
31 אֲפִילוּ אִמְרָה 'אֲנִי צְרִיכָה אֲנִי'.
32 משיבה הגמרא: אִמְרָ אֲבִי, פְּתִיחַת הַקָּבֶר הוּא עַד שִׁיעֲבֵרוּ שְׁלֹשָׁה
33 יָמִים מִהַלֵּידָה. וְרַבָּא אִמְרָ מִשְׁמִיָּה דְּרַב יְהוּדָה, עַד שִׁיעֲבֵרוּ שְׁבַעַה
34 יָמִים. וְאִמְרָ לָהּ – וְיֵשׁ אוֹמְרִים בְּשֵׁם רַבָּא מִשְׁמֵו שֶׁל רַב יְהוּדָה, עַד
35 שְׁלֹשִׁים יָוִם.
36 אִמְרָ נְהֲרַדְעִי – אִמְרו חכמי נהרדעא, חֵתָה – יוֹלְדָתָה, נִאֲמָרוּ בָּהּ
37 שְׁלֹשָׁה זְמָנִים שֶׁחֲלוּקִים דִּינֶיהָ לְגַבִּי הַלְכוֹת חִילּוּל שַׁבַּת, שְׁלֹשָׁה
38 יָמִים, שְׁבַעַה יָמִים, וּשְׁלֹשִׁים יָוִם.
39 ואלו הַלְכוּתֵיהֶם, בְּתוֹךְ שְׁלֹשָׁה יָמִים רַאשׁוֹנִים מִהַלֵּידָה, הָדִין הוּא
40 שֶׁבֵּין אִם אִמְרָה 'צְרִיכָה אֲנִי' שִׁיחֲלָלוּ עָלַי שַׁבַּת/ וּבֵין אִם אִמְרָה 'לֹא
41 צְרִיכָה אֲנִי', מְחַלְלִין עָלֶיהָ אֶת הַשָּׁבֶת, שְׁבִימִים אֵלּוּ נִחְשָׁב שֶׁהִקְבֵּר
42 פְּתוּחָה, וְכַדְעַת מִר וּזְמַרָא שֶׁכֵּן זְמַן שֶׁהִקְבֵּר פְּתוּחָה מְחַלְלִים עָלֶיהָ בְּכֹל
43 אֹפֶן אֶת הַשָּׁבֶת. בְּתוֹךְ שְׁבַעַה יָמִים לִלְדִיתָהּ, כְּלוֹמֵר מִסּוּף שְׁלֹשָׁה
44 וְעַד סוּף שְׁבַעַה, הָדִין הוּא שְׁאִם אִמְרָה 'צְרִיכָה אֲנִי' מְחַלְלִין עָלֶיהָ
45 אֶת הַשָּׁבֶת, ואִם אִמְרָה 'לֹא צְרִיכָה אֲנִי' אֲנִי מְחַלְלִין עָלֶיהָ אֶת
46 הַשָּׁבֶת, וְכַדְעַת מִר וּזְמַרָא שֶׁאֲפִילוּ לְאַחַר שֶׁנִּסְתַּם הַקָּבֶר, אִם אִמְרָה
47 צְרִיכָה אֲנִי מְחַלְלִין עָלֶיהָ אֶת הַשָּׁבֶת. וּבְתוֹךְ שְׁלֹשִׁים יָוִם, כְּלוֹמֵר מִסּוּף
48 שְׁבַעַה וְעַד סוּף שְׁלֹשִׁים, הָדִין הוּא שֶׁאֲפִילוּ אִם אִמְרָה 'צְרִיכָה אֲנִי',
49 אֲנִי מְחַלְלִין עָלֶיהָ אֶת הַשָּׁבֶת עַל יְדֵי יִשְׂרָאֵל, שְׁבִימִים אֵלּוּ אֲנִי חֹשֵׁשׁ
50 שֶׁתֵּבֵא לִידִי סִכְנָה, אֲכַל עוֹשִׂין כֹּל צְרִיכָה עַל יְדֵי אֲרָמָא – וְגוֹי,
51 מִשּׁוּם שֶׁעֲדִיין נִחְשָׁבֶת כְּחוּלָה שְׁאִין בּוֹ סִכְנָה שֶׁמְחַלְלִין עָלָיו אֶת
52 הַשָּׁבֶת עַל יְדֵי גוֹי.
53 והיהת לך שבתוך שלשים יום עושים כל צרכיה על ידי גוי הוא
54 כְּדֶרֶךְ עוֹלָא בְּרִיהַ וְגוֹי – בְּנִי דְּרַב עִילָאִי, דְּאִמְרָ, כֹּל צְרִיכָה חוּלָה, נִעְשִׂין
55 עַל יְדֵי אֲרָמָא – וְגוֹי – בְּשָׁבֶת, וְסָתָם חֵתָה בְּתוֹךְ שְׁלֹשִׁים יָוִם לִלְדִיתָהּ
56 בְּכֹל חוּלָה הִיא. וְכִדְרָב הַמְּנוּנָא – וְכִפִּי שֶׁמְפֹרֵשׁ דִּין זֶה בְּדַבְרֵי רַב
57 הַמְּנוּנָא, דְּאִמְרָ רַב הַמְּנוּנָא, דְּרַב שְׁאִין בּוֹ סִכְנָה – דְּבַר שְׁאִין
58 בְּמִנְעֵיתוֹ סִכְנָה לְחוּלָה, אִמְרָ לְנִבְרִי, וְהִנְכִּירִי עוֹשֶׂה דְּבַר זֶה לְחוּלָה,

59 והוא הדין ביולדת שעד שלשים יום נחשבת כחולה שאין בו סכנה,
60 שעושים כל צרכיה על ידי גוי.
61 הגמרא מביאה דינים נוספים בענין יולדת בשם רב יהודה בשם
62 שמואל: אִמְרָ רַב יְהוּדָה אִמְרָ שְׁמוּאֵל, יֵשְׁנָה הַלְכָה שְׁנִיאֲמָרָה לְעֵינֵין
63 חֵתָה – וְיוֹלְדָתָה, שְׁהִיא קִיִּימַת כֹּל שְׁלֹשִׁים יָוִם מִלְדִּיתָהּ.
64 מבררת הגמרא: לְמָאן הַלְכָתָא – לְגַבִּי אִיזוּ הַלְכָה נִאֲמָר דִּין זֶה שֶׁל
65 שְׁלֹשִׁים יָוִם בְּיוֹלְדָתָה. מְשִׁיבָה הַגְּמָרָא: אִמְרָ נְהֲרַדְעִי – אִמְרו חכמי
66 נהרדעא, שְׁלֹשִׁים יָוִם אֵלּוּ נִאֲמָר לְמִבְּיָלָה, כְּלוֹמֵר שֶׁלֹּא תִטְבּוֹל
67 הַיּוֹלְדָתָה עַד שְׁלֹשִׁים יָוִם מִפְּנֵי הַצִּינָה.
68 אִמְרָ רַבָּא, לֹא אִמְרָן – לֹא נִאֲמָר דִּין זֶה שְׁאִין לְיוֹלְדָתָה לְטַבּוֹל עַד
69 שְׁלֹשִׁים יָוִם, אֲכַל בְּאֹפֶן שְׁאִין בְּעָלָה עִמָּהּ וְהִיא טוֹבֵלֶת כְּדִי שֶׁתֵּהָא
70 טְהוּרָה וְתוֹכֵל לְעִסּוֹק בְּטַהֲרוֹת, אֲכַל אִם בְּעָלָה עִמָּה טוֹבֵלֶת אֲפִילוּ
71 בְּתוֹךְ שְׁלֹשִׁים, שְׁאִין לָהּ לְחוּשׁ מִן הַצִּינָה שְׁהֵרִי בְּעָלָה מְחַמְמָה לְאַחַר
72 הַטְּבִילָה בְּתַשְׁמִישׁ.
73 ונעשה שהיה בענין זה: כִּי הָא דְּבִרְתֵּיהָ דְּרַב חֲסָדָא – כְּמוֹ הַמַּעֲשֶׂה
74 שְׁהִיה עִם בְּתוּ שֶׁל רַב חֲסָדָא אִשְׁתּוּ שֶׁל רַבָּא, שֶׁמְבַלָּה בְּנֵי תַלְתֵּין
75 יוֹמִין – בְּתוֹךְ שְׁלֹשִׁים יָוִם לִלְדִיתָהּ שְׁלֹשָׁה בְּפָנֵי בְּעָלָה, וְאַצְטִינָא –
76 וְהַצְטָנָה, וְאַצְטִינָא לְעֶרְסָה בְּתֵרֵיהָ דְּרַבָּא לְפִנְיָ מְבִדִּיתָא – וְהִיא
77 אוֹתָהּ בְּמִיטָתָהּ לְפִנְיָ מְבִדִּיתָא לְרַבָּא בְּעָלָה כְּדִי לְחַמְמָה בְּתַשְׁמִישׁ.
78 דִּין נוסף שאמר רב יהודה בשם שמואל לענין יולדת: אִמְרָ רַב יְהוּדָה
79 אִמְרָ שְׁמוּאֵל, עוֹשִׂין מְדוּרָה לְחֵתָה בְּשָׁבֶת (בִּימֹת הַנִּשְׁשָׁמִים), כְּדִי
80 שֶׁלֹּא תִצְטָנָה וְתֵבֵא לִידִי סִכְנָה.
81 סְבוּר מִינָּה – סָבְרוּ הָאֲמוּרָאִים בְּנֵי הַיִּשְׁבִּיבָה לומר, לְחֵתָה אֲנִי – כֵּן,
82 אֲבָל לְחוּלָה לֹא, כְּלוֹמֵר רַק לְיוֹלְדָתָה מוֹתֵר, אֲבָל לְשָׂאֵר חוּלָה אֲסוּר
83 לַעֲשׂוֹת מְדוּרָה, שְׁאִין חֹשֵׁשׁ שִׁיבָא לִידִי סִכְנָה. וְכֵן סָבְרוּ לומר
84 שְׁבִימֹת הַנִּשְׁשָׁמִים אֲנִי – כֵּן, אֲבָל בִּימֹת הַחֲמָה לֹא, כְּלוֹמֵר שֶׁרַק
85 בִּימֹת הַגִּשְׁמִים הִתִּירוּ לַעֲשׂוֹת לַה מְדוּרָה, שֶׁמְחַמֵּת הַקּוֹר יֵשׁ לְחוּשׁ
86 שְׁאִם לֹא יִדְלִיקוּ לַה מְדוּרָה תִצְטָנָה וְתֵבֵא לִידִי סִכְנָה, אֲבָל בִּימֹת
87 הַחֲמָה לֹא.
88 (וְלֹא חֵתָה – וְאֵלּוּ אֲנִי זֶה נִכּוֹן לומר כֵּן, אֲלֹא לֹא שְׁנָא חֵתָה וְלֹא
89 שְׁנָא חוּלָה, לֹא שְׁנָא בִּימֹת הַנִּשְׁשָׁמִים וְלֹא שְׁנָא בִּימֹת הַחֲמָה – אֲנִי
90 הָדִין שׁוֹנָה בֵּין יוֹלְדָתָה לְבֵין חֵתָה, וּבֵין יָמֹת הַחֲמָה לְבֵין יָמֹת הַגִּשְׁמִים,
91 אֲלֹא בְּכֹל זְמַן מוֹתֵר לַעֲשׂוֹת מְדוּרָה בֵּין לְיוֹלְדָתָה בֵּין לְחוּלָה. וְהוֹכַחָה
92 לְכַךְ, מִדְּאִתְמָרָה, אִמְרָ רַב חֵתָא בְּרַב אֲבִין אִמְרָ שְׁמוּאֵל, אֲפִילוּ מִי
93 שֶׁרַק הָקִיז דָּם וְנִצְמָנָה, מְחַלְלִים אֶת הַשָּׁבֶת בְּשִׁבְלֵוּ וְעוֹשִׂין לוֹ
94 מְדוּרָה, וְאֲפִילוּ בְּתַקְפוֹת תַּפְּזוֹ, וְכֹל שֶׁכֵּן בִּימֹת הַגִּשְׁמִים, וְכֹל שֶׁכֵּן
95 בְּשָׂאֵר חוּלָה שְׁעוֹשִׂים לוֹ מְדוּרָה אֲפִילוּ בִּימֹת הַחֲמָה.
96 אֲגַב דְּבָרֵי שְׁמוּאֵל בְּחִשְׁבּוֹת עֲשִׂית מְדוּרָה לְצוּרֵךְ מִי שֶׁהִקְיָז דָּם,
97 הִבִּיאָה הַגְּמָרָא כְּמוֹ עוֹבְדוֹת בְּעֵינֵין זֶה: שְׁמוּאֵל הִקְיָז דָּם, וְלֹא הָיָה לוֹ
98 עֲצִים מוֹכְנִים לְהַסְקָה, וְעַל פִּי צִוְיָו צָלְחוּ לִיָּה תַכְתְּקָא דְּשִׁאנָא –
99 בָּקְעוּ עוֹבְרוֹ כִּסָּא שֶׁל תְּדַהֵר שְׁדִמּוֹ יָקִירָם, כְּדִי לַעֲשׂוֹת לוֹ מְדוּרָה
100 אַחֵר הַהִקְוָה, שְׁאִם הִיָּה מִמֵּתִין עַד שִׁיבִיאוּ לוֹ עֲצִים הִיָּה מִסְתַּכֵּן בְּכֵךְ.
101 וְכֵן רַב יְהוּדָה צָלְחוּ לִיָּה פְּתוּרָא דִּינֹנָה – שׁוֹלַחן הַעֲשׂוֹי עַץ מִמֵּין
102 הָאֲרָזִים שְׁדִמּוֹ יָקִירָם.
103 לְרַבָּה, צָלְחוּ לִיָּה שְׂרָשִׁיפָא – סִפְסַל כְּדִי לְהַסִּיק עֲצִיו לְמְדוּרָה לְאַחַר
104 הַהִקְוָה. וְאִמְרָ לִיָּה אֲבִי לְרַבָּה, הֵיאֵךְ הוֹרִית לְבָקְעוּ סִפְסַל כְּדִי
105 לְהַסִּיק, וְהָא קָעָבֵר מִר בְּכֵךְ מִשּׁוּם אִיסוּר 'כֹּל תִּשְׁחִית'.
106 אִמְרָ לִיָּה רַבָּה לֵאבִי, 'כֹּל תִּשְׁחִית' דְּגוּפָא – שֶׁל גּוּפִי עֲדִידָה לִי,
107 כְּלוֹמֵר שֶׁעֲדִידָה לְהַשְׁחִית אֶת הָעֵץ וְלֹא לְגִרּוֹם לְהַשְׁחִית הַגּוּף עַל יְדֵי
108 שִׁיעֲצָנָה לְאַחַר הַקּוֹת דָּם.
109 אֲגַב שֶׁהוֹכֵר עֵינֵין הַהִקְפָּדָה שֶׁלֹּא לְהַצְטָנָה לְאַחַר הַקּוֹת דָּם, מְבִיאָה
110 הַגְּמָרָא דִּין נוסף בענין הקות דם: אִמְרָ רַב יְהוּדָה אִמְרָ רַב, לְעוֹלָם
111 יִמְכּוֹר אֲדָם אֲפִילוּ אֶת קוֹלוֹתָהּ בִּיתוֹ וְיִקַּח בְּמַעוֹת אֵלּוּ מְנַעְלִים
112 לְרַגְלָיו, מִשּׁוּם שְׁאִין לָךְ בִּיזְיוֹן גְּדוֹל מִן הַמַּהְלָךְ יָחַף בְּשׁוּק. ואֵף עַל פִּי
113 כֵּן אִם הָקִיז דָּם וְאֲנִי לוֹ מָה יֵאָכֵל, וְיִמְכּוֹר אֲפִילוּ מְנַעְלִים שְׁבִרְגְלָיו
114 וְיִסְפִּיק מִהֵן צְרִיכָה סְעוּדָה, שֶׁסְעוּדָה שְׁאֵחַר הַהִקְוָה חֲשׁוּבָה יוֹתֵר אִף
115 מִמְּנַעְלִים לְרַגְלָיו.

מבררת הגמרא: **מאי צרכי סעודה** – מה הם צרכי סעודה שראוי להקפיד עליהם לאחר הקות דם. משיבה הגמרא: **רב אמר, בשר. ושמואל אמר, יין.** ומבארת הגמרא, **רב אמר בשר, נפש חלה נפש, כלומר שצריך להברות את הגוף בבשר** (שהוא מנפש הבהמה) תחת הדם (שהוא הנפש) שהקזו. **ושמואל אמר יין, סומקא חלה סומקא** – אדום תחת אדום, כלומר שצריך להברות את הגוף ביין אדום תחת הדם שהקזו.

הגמרא מביאה כמה הנהגות שנהגו אמוראים בסעודת הקזה: (**סימן שנמסר**). **שמואל ביומא דעבר מילתא** – ביום שהקזו דם, **עבדי ליה תבשילא דמחלי** – עשו לו תבשיל של טחולים. **רבי יוחנן, ביום שהקזו דם, שתי עד דנפיק תירחא מאוניה** – שתה יין עד שיצא ריח היין מאוזנו. **ורב נחמן, שתי עד דקפי מחליה** – שתה עד שהטחול שלו צף ביין. **רב יוסף, שתי עד דנפיק מריבדא דבוסילתא** – שתה עד שיצא (היין) מהנקבים שנעשו בבשרו בשעת ההקזה על ידי כלי האומן (שמקזו דם). **רבא, מהדר אחמרא בר תלתא טרפי** – היה מחזר אחר יין בן שלשה עלים, כלומר בן שלש שנים.

אמר להו רב נחמן בר יצחק לרבנן תלמידי, במטותא מינייכו – בבקשה ממכם, **ביומא דהקנה, אמרו לביתיכו** – אמרו לנשיכם, 'הברו בסעודה כאילו רב נחמן אקלע לכן' – יבא לסעוד עמנו'.

הגמרא מחדשת שהתירו אפילו להערים לצורך שתית יין לאחר הקות דם: **ובלילה אערומי אסורי** – כל מיני הערמה אסורים, **בר מהא ערמה דשרי** – הריג מהערמה זו שמוותרת, וזו היא, **מאן דעבדי מילתא ולא אפשר ליה** – מי שהקזו דם ואין ביכולתו לקנות יין, **לישקול וזוא מבא** – יקח זוז רע שנפחת ואינו יוצא בהוצאה, **וליויל לשב חנותא** – וילך לשבע חנויות, ויערים עליהם כאילו הוא מבקש לקנות יין, ודרכם היה לתת ללוקח לטעום מהיין לראות אם טוב הוא, ואדם זה שהקזו דם יתן הוזהו ויטעום מהיין, וכשיבדוק החנוני את הוזהו וימצאו פגום ויחזירו, ילך לחנות אחרת לעשות כן עד דמעים שיעור רביעתא – עד שיטעום בכל שבעת החנויות יחד שיעור רביעית. **ואי לא** – ואם אין לו זוז רע ואינו יכול לעשות הערמה זו, **ליבול שב תמרי אופקתא** – יאכל שבעה תמרים שחורים, **ולישוק מישקא פצידעיה** – וימנע שמן ברכתו, שהתמרים והשומן מחממים אותו, **ונינגי בשמשא** – וישכב במקום שזרחת עליו השמש. מביאה הגמרא מעשה בענין זה: **אכלת** – (שם של חכם נכרי),

אשכחיה לשמואל דנגי בשמשא – מצא את שמואל שוכב בשמש, **אמר ליה אבלט לשמואל, תפיקא דיהודאי** – חכם היהודים, **בישא מי הני מבא** – וכי דבר רע הוא טוב, כלומר וכי חום השמש שהוא קשה לאדם יכול להיטיב לך. **אמר ליה שמואל, יומא דהקנה הוא,** שבו טוב לשכב בשמש, וכמובאר לעיל.

אומרת על כך הגמרא: **ולא היא** – באמת לא הקזו שמואל דם באותו היום, **אלא איבא יומא דמעלי בה שמשא בכוליה שתא** – יש יום אחד בשנה שמועיל בו השמש, והוא **יומא דנפלה ביה תקופת תמוז** – היום שבו מתחילה תקופת תמוז, **וסבר שמואל, לא אינגלי ליה** – לא אגלה לו דבר זה.

הגמרא מביאה דברים נוספים שאמרו רב ושמואל שראוי להקפיד עליהם לאחר הקות דם: (**תיקול, פרוח, טעמא, שחה, סימן** לארבעת המימרות שיובאו בשמם).

רב ושמואל דאמרי תרוניהו, כל המקיל בסעודת תקנות דם – כל המזלזל ואינו מקפיד בסעודה לאחר הקות דם, **מקילין לו מזונותיו מן השמים, ואומרים, 'הוא על חיי לא חס, וכי אני אחוס עליו'.** דבר נוסף שאמרו: **רב ושמואל דאמרי תרוניהו, האי מאן דעבדי מילתא** – מי שהקזו דם, **לא ליתבי היבא דכריד זיקא** – לא ישב במקום שיש חלונות והרוח נכנסת ומתגלגלת בו, **דילמא שפי ליה אוכמא** – שמא ירוקן אותו האומן מרוב דמו, **ומקיים ליה ארביעיתא** – וישאיר בו רק שיעור רביעית שהוא הנצרך כדי לחיות, **ואתי זיקא ושאפי מניה** – ותבא הרוח ותרקן ממנו דם מהנותר בגופו, ויחסר משיעורו, **זדי כח אתי** – (יבא) **לדי סכנה**.

ומעשה שהיה עם שמואל בענין זה: **שמואל הנה רגיל ועבד מילתא בבריתא דשב לביניא ואריחא** – היה רגיל להקזו דם בבית שעובי החומה בו היה שבעה לבנים ואריח. **יומא חדא עבר** – הקזו דם, **ואריגיש בנפשיה** – בעצמו שנחלש. **ברק ומצא שחסר מעובי החומה חד אריחא,** ומשום כן נחלש.

דבר נוסף שאמרו: **רב ושמואל דאמרי תרוניהו, האי מאן דעבדי מילתא** – מי שהקזו דם, **למעום מידי** – משהו, **והדר ליפוק** – ולאחר מכן יצא לחוץ, **דאי לא מעים מידי קודם שיצא, אי פגע בשכבא** – במת, **ירקא אפיה** – מוריקות פניו, **ואי פגע במאן דקטל נפשא** – במי שרצח אדם, **מית** – ימות, **ואי פגע**

שבת דף קכט עמוד ב תלמוד בבלי המבואר "שפה ברורה – עוז והדר" (ליום שבת קודש) קעה

מכן הקיז דם, לא הועיל במה שהקיז אלא להקל מעליו את אותה חטא, כלומר שהאוכל מכביד לאדם, וההקזה שאחר האכילה לא הועילה אלא להקל מעליו אותו כובד. ומוסיפה הגמרא: והני מילי – דברים אלו אינם אלא אם מקיז לרפואה, אבל אם מקיז לאוקול – להקל מעליו דם שמכביד עליו, מיקיל אפילו לאחר אכילה, ויש תועלת בהקזה זו.

הוראה נוספת בענין זה: המקיז דם, שתינה לאחור – ישתה מיד, ואולם אכילה, לא יאכל מיד אלא ימתין עד שיעבור זמן מהלך חצי מיל.

מסתפקת הגמרא: איבעיא להו – נסתפקו בני הישיבה, האם שתינה לאחור מעלי, אבל בתיב קשי – האם כוונת שמואל ששתיה מיד לאחר ההקזה מועילה, ואם המתין ושתה לאחר זמן, לא רק שאינה מועילה אלא קשה ומזיקה היא, או דילמא לא קשי ולא מעלי – או שמא כוונתו ששתיה לאחר זמן אינה מזיקה ואינה מועילה. תיקו – תעמוד שאלה זו בספק, שלא נפשטה.

כמו כן יש להסתפק לגבי אכילה: איבעיא להו, האם אכילה עד חצי מיל הוא דקמעי – שמועילה, הא בתיב קשי ומקמי קשי – ואם המתין יותר משיעור זה או אכל קודם שעבר שיעור זה, לא רק שהאכילה אינה מועילה אלא קשה ומזיקה היא, או דילמא לא קשי ולא מעלי – או שמא אינה קשה אלא שאינה מועילה. תיקו – תעמוד אף שאלה זו בספק, שלא נפשטה.

אגב שביארה הגמרא מיני מאכלים המועילים ושאינם מועילים למי שהקיז דמו, מביאה הגמרא מיותר רב על עוד מיני מאכלים שלכל אדם אין תועלת באכילתם: מכריז היה רב ואומר, מאה קרי – מאה דלועים, אל תקנה אלא בוזא – בוז, כלומר אם יהיו הדלועים מאוד בוול קנה אותם, ואם לא אל תקחם, לפי שאינם בריאים לאכול. וכן מאה יישי – ראשי בהמה, אל תקח אלא אם נותנים לך בוזא. אבל מאה שפמי – שפתיים של בהמה, ולא כלום – אל תתן עליהם כלום.

ובענין זה אמר רב יוסף, כי חוין כי רב הונא – כשהיינו לומדים בבית מדרשו של רב הונא, יומא דמפגרי ביה רבנן – על יום שהיו התלמידים מתעצלים מלבא לבית המדרש, אמרי – היו אומרים, האידנא יומא דשפמי הוא – היום הוא יום השפתיים, ולא ידענא מאי קאמרי – ולא ידעתי מה כוונתם, ועתה נתבאר לי שכונתם היה לומר שיום זה אבד לו ואין בו תועלת, כשפתי הבהמה שאין שווים מאומ.

שנינו במשנה: וקושרין את הטבור של הולד בשבת. הגמרא מביאה ברייתא המרחיבה בדברים המותרים לעשות בשבת לצורך הולד: הנו רבנן בברייתא, קושרין הטבור בשבת כדי שלא יבא לידי סכנה. רבי יוסי אומר אף חותכין את הטבור בשבת, שלולי זה עדיין יכול לבא לידי סכנה. ובאמרינן את השליא בדבר החמם בדי ששל ידי כן יחם – יתחמם הולד שיצא ממנה.

הברייתא מבארת כיצד תומנין את השליא: אמר רבן שמעון בן גמליאל, בנות מלכים מומנות בספלים של שמן, בנות עשרים טומנות בספונים של צמר מנופץ, ובנות עניים טומנות במוקי. הגמרא פוסקת כדעת מי הלכה: אמר רב נחמן אמר רבה בר אבנה אמר רב, הלכה כרבי יוסי שחותכין את הטבור בשבת.

הגמרא מבארת שיש אופן שבו מודים חכמים לרבי יוסי: ואמר רב נחמן אמר רבה בר אבנה אמר רב, מודים חכמים לרבי יוסי בטבור של שני תינוקות תאומים הקשורים זה בזה, שחותכין להם את הטבור בשבת. מאי טעמא – מה הטעם לכך, משום דמנתחי אהרדי – שמושכים זה לכאן וזה לכאן ויש לחוש שיבוא לידי סכנה.

הגמרא מביאה דברים נוספים המותרים לעשות לצורך הולד בשבת: ואמר רב נחמן אמר רבה בר אבנה אמר רב, כל האמור בפרשת תולקתה – הפרשה שבה הוכיח יחזקאל הנביא לישראל, ופירט להם את החסדים שעשה עמהם הקדוש ברוך הוא, עושין לחיה בשבת. שפרשת תולקתה נאמר (יחזקאל טו ד), 'ומולדתה' – בעת לידתה, דהיינו ביום הולדת אותה, לא כרת שרף לא חתכו את טבורה,

המשך בעמוד קעה

בדבר אחר – ואם פגע בחזיר, קשה לדבר אחר – עלול הוא ללקות בצרעת, שהחזירים מנוגעים הם.

דבר נוסף שאמרו רב ושמואל: רב ושמואל דאמרי תרוניהו, האי מאן דעביד מילתא – מי שהקיז דם, לישתי פורתא והדר ליקום – ישתה מעט ורק לאחר מכן יעמוד.

והטעם, דאמר מר, חמשה דברים קרובין ו-גורמים לאדם להיות קרוב למיתה יותר מן החיים, שמחלישים מאוד את גוף האדם, ואלו הן: א. אכל כדי שובעו ועמד מיד לאחר מכן. ב. שתה ועמד מיד לאחר מכן. ג. ישן ועמד מיד קודם שנתפשט הדם בכל גופו. ד. הקיז דם ועמד מיד. ה. שימש מפתו ועמד מיד.

הגמרא מביאה כמה מימרות נוספות שאמר שמואל בענין הקזת דם: אמר שמואל, פורקא דקמא – זמן הקזת דם הוא כל תלתין יומין – כל שלשים יום. ובין הפקדים – בין פרקי שנותיו, כגון כשהגיע לשנת הארבעים, ימעיט בהקזה, ולא יקיז כל חדש אלא כל שני חדשים. ובין הפקדים – כשהגיע לשנת השישים, יחזור וימעיט, ויקיז כל שלשה חדשים.

דבר נוסף בענין זמן הקזת דם: ואמר שמואל, פורקא דקמא ו-זמן הקזת דם הוא בחד בשבתא – יום ראשון בשבת, ובארבעה בשבת, ומעלי שבטא – ובערב שבת, אבל בימי שני וחמישי לא יקיז.

והטעם שאין להקיז בשני וחמישי, דאמר מר, רק מי שיש לו זכות אבות שיכולה להגן עליו, יקיז דם בשני וחמישי, שבימים אלו יש סכנה להקיז יותר מבשאר ימים, משום ששבת דין של מעלה ושל מטה שוין באחד, כלומר ששניהם יושבים לדין בימים אלו, וכיון שימי פקידה הם עונותיו נזכרים.

ממשיכה הגמרא לבאר: בתלתא בשבתא מאי טעמא לא – ומה הטעם שלא יקיז בשלישי בשבת, משום דקיימא ליה מאדים בוזוי – מפני שמול מאדים הממונה על הדבר ועל החרב ועל הפורענות משמש בו בשעה שמינית מתחילת היום שהיא שעה זוגית, ובשעות זוגיות יש רשות לשדים לחזק, ובשעה זוגית שמול מאדים משמש בה יש לחשוש בה לסכנה יותר מהרגיל, ומשום כך אין להקיז ביום שלישי.

שואלת הגמרא: מעלי שבטא נמי קיימא בוזוי – הלא אף בערב שבת משמש מאדים בשעה שישיית שהיא זוגית, והיאך מותר להקיז בה.

משיבה הגמרא: פין דדשו ביה רבים – כיון שכבר הורגלו רבים בהקזה ביום שישי כדי להקיז סמוך לסעודת שבת, אין לחשוש לסכנה, שכן כתוב בתהילים (קטו) 'שומר פתאים ה', כלומר, הקדוש ברוך הוא שומר על שוטים שאינם נשמרים מסכנות המצויות להם.

שמואל מונה ימים נוספים שסכנה להקיז בהם, או שהקזת דם בהם גורמת לחולשה: אמר שמואל, המקיז דם ביום ארבעה בשבת דהוא ארבעה לחודש, וכן ביום ארבעה בשבת דהוא ארבעה – שחל ביום ארבעה עשר לחודש, וכן ביום ארבעה בשבת דהוא עשרים וארבעה לחודש, וכן ביום ארבעה בשבת דליבא ארבע בתריה – שאין ארבעה ימים אחריו עד סוף החודש, כל אלו ספנתא יש בהם.

ואם מקיז דם בראש חודש, וכן ביום שני לו – שני בחודש, הרי זה גורם לחולשא. והמקיז דם בשלישי לו, הרי זו ספנה.

המקיז דם במעלי יומא טבא – ערב יום טוב, גורם הדבר לחולשא. והמקיז דם במעלי יומא דעצרתא – ערב יום חג השבועות, ספנתא היא לו. ונזרו רבנן אכילהו מעלי יומא טבא – על כל ערבי ימים טובים שלא יקיזו בהם דם, משום ערב יומא טבא דעצרת – ערב חג השבועות, שבו סכנה היא, ואם יתירו להקיז בערב יום טוב, יבואו להקיז גם בערב שבועות.

והטעם שיש סכנה במי שמקיז דם בערב שבועות, משום דנפיק ביה זיקא ושמייה מכות – שיוצאת בו רוח ששמה 'טבוח', שנבראה בכדי דאי לא קבלו ישראל תורה, הוה טבח להו לכשריהו ולדמיהו – היה טובח בהם בבשרם ובדםם.

דברים נוספים שאמר שמואל בענין אכילה לפני ולאחרי הקזת דם: אמר שמואל, אבל חטא – לחם או תבשיל העשוי מקמח, ולאחר

1 וּבָמִים לֹא רַחֲצֶתָ כּדִּי לְמַשְׁעִי – לִהְיוֹת לִיךָ אֶת בְּשָׂרְךָ, וְהִמְלִיךְ לֹא
 2 הִמְלִיכָהּ עַל מִנֵּת לְהַקְשׁוֹת אֶת בְּשָׂרְךָ, וְכִמּוֹ כֵּן הִתְלַח לֹא חֲתָלָהּ –
 3 לֹא כִרְכוּ אוֹתָךְ בִּבְגָדִים כּדִּי לִיִּשֵׁר אֶת אֲבִירֶיךָ. וּפְסוּקָה זֹאת אָמַר יְחִזְקִאל
 4 לְיִשְׂרָאֵל, וְכוֹוֹנָתוֹ הִתְּהַלֵּךְ לְהַמְשִׁילָהּ אֶת בְּחִירָתָהּ לַעַם וּגְאוּלָּתָהּ מִתּוֹךְ
 5 מִצְרַיִם כְּאָדָם נִכְבָּד שֶׁמִּצָּא תִּינוּקָה שְׁנוּלְדָה בְּשֹׁדֶה, וְהוֹשִׁלָּהּ שֶׁ
 6 לֹא שֶׁתִּיקְנוּ בָּהּ אֶת כָּל הַתִּיקוּנִים שֶׁרְגִילִים הָיוּ לַעֲשׂוֹת בּוֹלֵד, וּבֹא
 7 אוֹתוֹ אָדָם נִכְבָּד וְחָמַל עָלֶיהָ וְהַחִיָּה אוֹתָהּ, וְכִשְׁהִגִּיעָה לַעֲתֵי פְרָקָה
 8 נִשְׂאָה לְאִשָּׁה.
 9 וּמִפְּרִטַת הַגִּמְרָא אֶת הַדְּבָרִים שֶׁלְּמַדִּים מִפְּסוּקָה זֹאת שֶׁמֹּתֵר לַעֲשׂוֹת

10 בּוֹלֵד בַּשַּׁבָּת: 'וּמִוֹלְדוֹתֶיךָ בְּיוֹם הַוִּלְדוּת אוֹתָךְ' מִכָּאן שֶׁמִּיִּלְדִּים אֶת
 11 הַוִּלְד בַּשַּׁבָּת, 'לֹא כָרַת שָׂרְךָ' – לֹא חָתַךְ טְבוּרְךָ, מִכָּאן שֶׁחֻתְכִּין
 12 הַטְּבוּר בַּשַּׁבָּת, 'וּבָמִים לֹא רַחֲצֶתָ לְמַשְׁעִי' – לִהְיוֹת לִיךָ אֶת בְּשָׂרְךָ,
 13 מִכָּאן שֶׁרוֹחֲצִין הַוִּלְד בַּשַּׁבָּת, 'וְהִמְלִיךְ לֹא הִמְלִיכָהּ', מִכָּאן שֶׁמִּוֹלְחִין
 14 הַוִּלְד בַּשַּׁבָּת כּדִּי לְהַקְשׁוֹת וּלְחַזֵּק אֶת הַבָּשָׂר, 'וְהִתְלַח לֹא חֲתָלָהּ',
 15 מִכָּאן שֶׁמִּלְפָּנֶיךָ הַוִּלְד בַּשַּׁבָּת – מִעֲטָפִים אוֹתוֹ בִּבְגָדִים וּקוֹשָׁרִים
 16 סְבִיבוֹ חֲגוּרָה רַחְבָּהּ לְסֹדֵר אֶת אִיבְרֵיו שֶׁהִתְפַּרְקוּ מִחֲמַת חֲבִלֵי הַלִּידָה.

הַדְּרִין עַלֶּךָ מִפְּנֵי